

9. SINIF TARİH

Kazanım Listesi

9.2.9. İlk Çağ'ın sonlarında ve Orta Çağ'da tarım ve ticaretin yaygın ekonomik faaliyetler olmalarının gerekçelerini analiz eder.

(2. ünitenin 9. kazanımının "b" açıklamasından itibaren)

b) Tarıma dayalı ekonomilerde artı ürünün bölüşümü ile toprak mülkiyeti ve vergilendirmenin siyasi ve sosyal organizasyonların (monarşi, feodalite, tabakalı toplum, kast sistemi) oluşmasındaki işlevleri ele alınır.

c) İnsan ve hayvan gücüne dayalı tarımsal üretim kapasitesinin sınırlılığı ile toplumsal düzenin gelenekçi yapısı arasındaki ilişkiye değinilir.

ç) İlk Çağ'ın sonlarında ve Orta Çağ'da Asya ve Avrupa arasındaki ticarete konu olan mallara, nakliye araçlarına, ticaret mekânlarına (agora, arasta, karum, çarşı, han, ribat-kervansaray) ve madeni paralara değinilir.

9.2.9. İlk Çağ'ın sonlarında ve Orta Çağ'da tarım ve ticaretin yaygın ekonomik faaliyetler olmalarının gerekçelerini analiz eder.

(2. ünitenin 9. kazanımının "d" açıklaması):

d) Kral Yolu, İpek Yolu, Kürk Yolu ve Baharat Yolu'nun dünya ticaretindeki rollerine ve bu yollara hâkim olma mücadelelerinin gerekçelerine vurgu yapılır. Söz konusu ticaret güzergâhları harita üzerinde gösterilir.

9.2.10. Yazının icadı sonrasında gelişen yazılı kültürlerin ve bilimsel çalışmaların; insanın ve medeniyetlerin tarihselliklerinin süreklilik kazanmasındaki rollerini kavrar.

a) Yönetim işleri, vergi kayıtları ve ticaret muhasebesinde yazının kullanılmasının etkilerine değinilir.

b) Yazılı kültürlerin ve bu kültür çevrelerinde etkili olan dillerin (Sanskritçe, Latince, Yunanca, Arapça, Pehleviçe-Farsça, Türkçe, Çince) yüzyıllar boyunca farklı kavimleri çeşitli medeniyetler etrafında birleştirdiği vurgulanır.

c) Kadîm tıp, astronomi ve coğrafya bilimlerinin modern zamanlardaki uygulamalı fen bilimlerinden ne tür farklılıklara sahip olduğu bilimin amacı, konusu ve yöntemi açılarından ele alınır.

9.3.2. İlk ve Orta Çağlarda İç Asya'daki Türk siyasi teşekküllerinin güç ve yönetim yapısını kavrar.

9.3.2. İlk ve Orta Çağlarda İç Asya'daki Türk siyasi teşekküllerinin güç ve yönetim yapısını kavrar.

a) Birer boy birliği (boylar federasyonu) olarak Asya Hun, Kök Türk ve Uygur Devletleri, gücün meşruiyet kaynağı (Gök Tengri ve Kut inançları); gücün maddi kaynakları (coğrafi yapı, konar-göçer hayat tarzı, soy dayanışması ve silahlı güç); güç paylaşımı ve yönetim organizasyonu (kurultay, doğu-batı ayrımı ve ülüş ilkesi) temaları çerçevesinde ele alınır. Bu devletlerin siyasi tarihlerine ayrıntılı şekilde girilmez.

b) "Töre"nin Türk toplum yapısı ve hukuk sistemindeki yeri ve önemi vurgulanır.

9.3.2. İlk ve Orta Çağlarda İç Asya'daki Türk siyasi teşekküllerinin güç ve yönetim yapısını kavrar.

(3. ünitenin 2. kazanımının "c" açıklaması):

c) Yenisey ve Orhun Kitabelerinden hareketle Türk siyasi teşekküllerinin güç ve yönetim yapısı ele alınır.

9.3.3. Kavimler Göçü'nün sebep ve sonuçlarını siyasi ve sosyal açılardan analiz eder.

- a) Kavimler Göçü ile Asya ve Avrupa'daki siyasi yapılarda meydana gelen değişim harita üzerinde gösterilir.
b) Avrupa Hun Devleti'nin kuruluşuna ve bu devletin Avrupa'ya etkilerine değinilir.

9.3.4. İslamiyet öncesi dönemde Türk topluluklarının yaşadıkları coğrafyaların bu toplulukların hayat ve geçim tarzlarına etkisini analiz eder.

- a) Tarıma uygun olmayan bozkır coğrafyasının Türk topluluklarını konar-göçer hayat tarzına yönelttiği vurgulanır.

9.3.4. İslamiyet öncesi dönemde Türk topluluklarının yaşadıkları coğrafyaların bu toplulukların hayat ve geçim tarzlarına etkisini analiz eder.

(3. ünitenin 4. kazanımının "b" açıklaması)

- b) Türk topluluklarının çeşitli dönemlerde Asya içlerine ve Asya dışına yaptıkları kitlesel göçlerin onların hayat ve geçim tarzlarıyla ilişkisi açıklanır.

9.3.5. Asya merkezli Türk devlet ve topluluklarının çevrelerindeki yerleşik imparatorluklarla ilişkilerinin çok boyutlu yapısını analiz eder.

- a) Hun ve Kök Türk Devletlerinin Çin ve Bizans İmparatorlukları ile ilişkilerinden hareketle konar-göçer ve yerleşik topluluklar arasındaki ilişkilerin çatışma ve uzlaşma eksenli olarak askeri ve ekonomik boyutlarda gerçekleştiği vurgulanır.
b) Hun, Kök Türk, Uygur ve Hazar siyasi teşekküllerinin hâkimiyetleri altındaki topraklarda ticareti canlandırmaya yönelik politikaları ile bu politikaların gerekçeleri üzerinde durulur.

1. Dönem Kazanımları

9.1.1 Bir araştırma alanı ve bilim olarak tarihin konusunu, kapsamını ve diğer bilim dallarıyla ilişkisini açıklar

9.1.4 Tarihi olay(vaka) ve olguyu(vakıa) ayırt eder

9.2.3 Erken İlk Çağ'da siyasi gücün kaynakları ile siyasi organizasyon türlerini ilişkilendirir

9.2.5 Erken İlk Çağ'da coğrafya ve iklimin, insanların hayat ve geçim tarzları üzerindeki belirleyici etkisini analiz eder